

KULLUK

Hz. Ali'nin Oğluna Nasîhati®

Hakkına Râzı Değilsen Vay Hâline!..

Prof. Dr. Mustafa TEMİZ

*“Kulluk, kişinin hakkına râzı olmasıdır.”
Elmalılı Hamdi Yazır*

Giriş

İslâm'da ancak Allâhü Teâlâ'ya kulluk edilir. Burada 'kulluk' kelimesini duyanlara söylüyorum: Sakın haa!.. Bir ülkeyi zora ve baskıya dayanarak yöneten, her dediğini ve dilediğini yaptırmak isteyen despot kimselerin kölelerinin itaat duyguları aklınıza gelmesin!..

Bu dar anlamda düşünüldüğünde eskiden yeryüzü çeşitli zulümlerle despotlara îtaate zorlanan bahtsızlarla doluydu. Bu despotların çoğu, Yüce Yaratıcı'yla da boy ölçüşmeye kalkan ve benlikleri gözlerine perde olmuş kimseler olup kendilerini Allâhü Teâlâ'ya rakip gördükleri için Allah'ın (CC*) en çok sevmediği kimselerdir.

Bu açıklamaların ışığı altında şimdi “Peki!.. Kulluk nedir?” diye sormak sanırım herkesin hakkıdır. Gerçek anlamıyla 'kulluk', yaratılan insan ile Yaratıcı Allâhü Teâlâ arasında düzenlenmiş bir usuller çerçevesinde insanoğlunun maddî ve mânevî davranışlar çerçevesinde Allah (CC) ile kurduğu iletişimin bütünüdür.

Elmalılı, *Kulluk Derecesi*'inin (Mertebes'nin) en yüksek derece olduğunu söylüyor. Kulluğun bu tanımı biçimsel bir tanımdır. Elmalılı Hamdi Yazır, kulluğun güzelini, insanın davranışı açısından, “*Kulluk, kişinin hakkına râzı olmasıdır.*” olarak tanımlıyor. Elmalılı'nın bu sözünü doğru kabul edersek, her ne hususta olursa olsun, eğer hakkına râzı değilsen bunun ucu Allâhü Teâlâ'ya kafa tutmaya kadar uzanabilir.

Bu bize başka ne anlatmak istiyor?

Bu, en yüksek derece olması nedeniyle, Allâhü Teâlâ'nın biz kullarına verdiği değeri anlatmıyor mu?

İşte bu kadar... Her halde sana değer verene senin de elinden geldiğince değer vermen gerekiyor? Değil mi? Allâhü Teâlâ ile kurulan böyle bir iletişimde insan sâdece O'nun kuludur, başka hiçbir şeyin kulu değildir.

® İÇİNDEKİLER: Giriş, Hz. Ali'nin Oğluna Nasîhati, Berberle Tartışma, Hayvanların Dillerini Öğrenmek İsteyen İnsan, Çekilen Sıkıntı ve Hayırların Bedelleri.

* CC kısaltması, “Celle Celâlühü - O'nun şânı çok yücedir.” demektir.

Ama Allâhü Teâlâ'ya olan kulluklarını önemsemeyip ancak nefislerinin kulu olanların diğer sevdikleri şeylere ayrı ayrı kulluk yaptıklarını günümüzde çok kolay görebiliyoruz. Günümüzde paranın kulu olanından, nefsinin kulu olanından, kadının kulu olanından, ... tutun da Allâhü Teâlâ'yı unutturan her şeyin kulu olanların sayısı, azımsanamayacak kadar çoktur. Birden fazla kulluğun temel nedenleri de Ölçülü Davranış'lardan [Sünnet'ten (Orta Yol'dan)] ayrılıp aşırılıklara sapmakta yatıyor¹.

İşte gerçek özgür olanlar sırf Allâhü Teâlâ'ya kulluk yapanlardır. Allâhü Teâlâ'yı tanıyanlar yalnız O'nun kulu oldukları halde, Allâhü Teâlâ'yı tanımayanların her şeyin kulu oldukları gören gözlerden hiç kaçmıyor. Onun için İslâm, insanı sâdece Yaratan'ın kulu yaparak, onun iki cihan özgürlüğünü kazanmasını temin etmeyi amaçlamaktadır.

Hz. Ali'nin Oğluna Nasîhati

Allâhü Teâlâ'ya ulaştıran yollar sonsuzdur[†]. İslâm, bu sonsuz yolların özelleştirilmişinin en güzeli, en kısası ve en kavuşturucu olanıdır ki, buna *Doğru Yol (Sırat-ı Müstakîm)* deniyor^ρ. Hz. Ali'nin oğluna nasîhati, aslında insanın Allâhü Teâlâ'ya kulluğunu, kendi tecrübe, deneyimi ve *Sırat-ı Müstakîm* çerçevesinde, en güzel bir şekilde nasıl yapılacağını kapsıyor. Bu Nasîhat bu açıdan önemlidir.

Hz. Ali (RA)^ε, oğluna nasîhatinde şöyle diyor:

“Her şeyi Allâhü Teâlâ'dan iste!..”

“Yerin ve göklerin içinde bulunan her şeyi elinde tutan Zat, sana kendisinden istemek ve duâ etmek nîmetini verdi.”

“Duânâ icâbet^δ edeceğine de söz verdi♥.”

“Sana bir şey vermesi için kendisine duâ etmeni emretti♥.”

“Ondan rahmet dile ki, sana rahmet etsin. O, seninle Kendisi'nin arasına bir perde koymadı ve seni korumak için başkasına teslim etmedi.”

¹ Temiz, M., *Mustafa TEMİZ olarak Artı ve Eksileriyle HAYÂTIM (ORTA ÖĞRETİM) İzlediğim Orta Yol Doğru mudur, Yanlış mıdır? Bunun Kararını Yazıyı Okuyunca Ancak Siz Verebilirsiniz*, Alındığı İnternet Elektronik Adresi, http://mtemiz.pau.edu.tr/bilim/Mustafa%20TEMİZ%20olarak%20Artı%20ve%20Eksileriyle%20HAYÂTIM%20ORTA%20ÖĞRETİM_%20İzlediğim%20Orta%20Yol%20Doğru%20mudur,%20Yanlış%20mıdır%20Bunun%20Kararını%20Yazıyı%20Okuyunca%20Ancak%20Siz%20Verebilirsiniz.pdf, En Son Erişim Târîhi: 23.10.2012.

[†] Bu tezin maddî âlemdeki (Bilimdeki) karşılığı şudur: “Eğrisel Geometri’de iki noktadan sonsuz eğri geçer.”

^ρ Bu tezin maddî âlemdeki (Bilimdeki) karşılığı, Eğrisel Geometri’nin özelleştirilmesi olarak, şudur: “Düzlem Geometri’de iki noktadan ancak bir doğru geçer.”

^ε RA kısaltması, “Radiyallâhü Anh - Allah ondan râzı olsun.” demektir.

^δ icâbet : Kabul olmak. Kabul etmek. Râzı olma, rızâ gösterme, muvafakat etme.

♥ Mü'min Süresi, âyet :60. “Rab’biniz şöyle buyurdu: ‘Bana duâ edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibâdeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak Cehennem’e gireceklerdir.’”

♥ Mü'min Süresi, âyet :60. “Rab’biniz şöyle buyurdu: ‘Bana duâ edin, kabul edeyim. Çünkü bana ibâdeti bırakıp büyüklük taslayanlar aşağılanarak Cehennem’e gireceklerdir.’”

“Ey oğul!..”

“Allâhü Teâlâ bütün hazînelerinin anahtarını eline verdi^{α,®}. Dilediğin zaman kapılarını duâ anahtarı ile açarsın. Dilediğin zaman semânın kapılarını açar, ölü toprağa hayat veren yağmurları indirirsin.”

Fakat istediğin şeyin hemen yerine gelmemesinden endişe edip yese düşme!..”

“Onun vermesi senin niyetine göredir.”

“İstediğin şey verilmeyebilir. Fakat onun yerine onun daha hayırlısı verilir.”

”Belki, istediğin şey yerine üzerinden bir belâ kaldırılır. Ki bu senin için daha hayırlıdır.”

“Belki, istediğin yerine getirilirse, sana veyâ inancına bir tehlike teşkil edebilir. (Bu nedenle) Bunu Allâhü Teâlâ kabul etmez ve istediğini yerine getirmez.”

Allâhü Teâlâ’ya kulluk, inananlar için pahâ biçilmez bir meşgûliyettir. Ama ne yazık ki bu nîmetten inanmayanlar uzak kalıyorlar!.. Ona üzüliyorum.

Berberle Tartışma

Allâhü Teâlâ’ya yaklaşmak ve duâ etmek bizzat insanların kendi tercihlerindedir.

Adamın biri her zaman yaptığı gibi, saç ve sakal tıraşı olmak için berbere gider. Berberle aralarında güzel bir sohbet başlar. Sıra Allâhü Teâlâ ile ilgili konulara geldiğinde berber:

“Ben senin söylediğin gibi Allâhü Teâlâ’ın varlığına inanmıyorum.” der.

Adam:

“Neden?” diye sorar.

Berber:

“Nedeni var mı? Açıklaması o kadar kolay ki...” diye cevap verir ve devam eder.

“Dışarıya çık, bir bak!.. Buna da gerek yok ya...”

“Eğer Allâhü Teâlâ olsaydı, bu kadar sorunlu insan olur muydu?”

^α Lokman Süresi, âyet 20: “Göklerde, yerde ne varsa hepsini Allah’ın sizin hizmetinize verdiğini ve açıkça yâhut gizlice üzerinizdeki nîmetlerini tamamladığını görmediniz mi? Yine de insanlar arasında, hiçbir bilgisi, yol göstericisi ve aydınlatıcı bir kitabı olmadan Allah hakkında tartışıp duranlar vardır.”

[®] Anonim, MEDENİYET ANLAYIŞIMIZDA İNSANIN KONUMU (I)
Alındığı İnternet Elektronik Adresi,
http://www.medeniyet.org.tr/merkez/index.php?option=com_content&view=article&id=137:medenyet-anlayiimizda-nsanin-konumu-i&catid=35:beir-eryarsoy, En Son Erişim Târihi: 23.10.2012.

“Eğer Allâhü Teâlâ olsaydı, bu kadar çok insan acı, yoksulluk, perişanlık çeker miydi?”

“Eğer Allâhü Teâlâ olsaydı, bunların hiç birine izin vermez herkesin acısını giderir, ihtiyâcını yerine getirdi!..”

Berber işini bitirdikten sonra adam kalkar, dışarı çıktığında, olacak bu ya, saçlı sakallı birkaç kişi ile karşılaşır. Bunların aylarca berber yüzü görmedikleri her hallerinden belli olmaktadır.

Adam hemen berbere geri döner ve ona:

“Biliyor musun? Bence bu Yeryüzü’nde hiç berber yok!..” der.

Berber şaşırır:

“Bu nasıl söz ki!.. Üstelik ben berberim ve buradayım.” diyerek öfkelenir gibi olur.

Adam kararlıdır:

“Hayır!.. İddiâ ediyorum yok!..” der ve şöyle devam eder.

Eğer bu Yeryüzü’nde berber olsaydı, caddelerde rastlanılan tüm saçlı ve sakallı insanlar olmazdı.”

Berber öfkeyle dikleşir:

“Lütfen!.. Lütfen!.. Yanılıyorsunuz!..”

“Bu Dünyâ’da elbette berber vardır. İşte, görüyorsunuz ben de berberim ve varım. Ama o bahsettiğin insanlar bana gelmiyorlarsa ben ne yapayım!..”

Adam, hemen ilk sohbet konusuna döner ve taşı gediğine koymakta gecikmez:

“Kesinlikle doğru söylüyorsunuz!.. Allâhü Teâlâ vardır fakat tıpkı bunun gibi, insanlar O’na gitmiyorlarsa, bu onların birer tercihi olmuyor mu?”

“İşte, Dünyâ’da acı çeken, yoksulluk, perişanlık içinde kıvranan bu kadar çok insanların varlığının biricik sebebi, onların Allâhü Teâlâ’ya gitmeme, Allâhü Teâlâ’yı, aramama tercihleri!..”

Kendisini tanımayanlara Allah (CC) ne yapsın? Allâhü Teâlâ da kendi tercihini baştan belirlemiştir. Buna göre peygamberleri ile insanlara yalnızca kendisini arayıp kendisine sığınanlara rahmet edeceğini, hattâ peygamber göndermediği kullarına da hesap sormayacağını bildirmiş^β, bu sözünden, tercihinden dönmeyeceğini de...

^β İsrâ Sûresi, âyet 15: *“Kim doğru yolu bulmuşsa, ancak kendisi için bulmuştur; kim de sapmışsa kendi aleyhine sapmıştır. Hiçbir günahkâr, başka bir günahkârın günah yükünü yüklenmez. Biz, bir peygamber göndermedikçe azap edici değiliz.”*

Şimdi Allâhü Teâlâ ve insanlar özgür irâdeleri ile kendi tercihlerini kullanmıyorlar mı?

Kulluğun en güzeli hakkına râzı olmaktır. Ama günümüzde de ölçüyü kaçırانların haddi hesabı yok, tabiatıyla...

Hayvanların Dillerini Öğrenmek İsteyen İnsan

Elmalılı Hakkı Yazır, “*Kulluk hakkına râzı olmaktır.*” diyor. Bir hikâyeye ile “*hakkına râzı olmak*” şeklinde özetlenebilen Kulluk konusunu bitirelim:

Adamın biri hayvanların dilini öğrenmek için Mûsâ (AS)^{*}, yalvarır.

Mûsa (AS), “*Senin için hayırlı olmaz!..*” diyerek birkaç kere onu başından kovar ama kurtulamaz. Sonunda Mûsa (AS) duâ eder, adam hayvanların dilini öğrenir.

Hayvanların dilinden anlayan bu adam bir gün, kendi köpeği ile horozunun konuşmalarına rastlar ve bu konuşmalara kulak kabartır.

Konuşma şöyle başlar ve sürer:

Köpek:

“*Bana hiç et vermiyor.*” diye ev sâhibinden şikâyet eder.

Horoz:

“*Hiç merak etme, yakında koçu ölecek!.. Oradan sana bir şeyler çıkar.*”

Ev sâhibi, “*Vay canına!..*” der, ertesi gün koçu hemen satar, kendi aklınca zarara girmekten kurtulur...

Koçun satılmasıyla köpeğin umutları kararır, horoza tekrar şikâyetlenir:

“*Bak ev sâhibi koçu satarak benim nasibimi engelledi.*” diyerekten...

Horoz yine hemen cevap verir:

“*Hiç merak etme!.. Yakında ev sâhibinin öküzü ölecek... Oradan sana bir şeyler çıkar.*”

Ev sâhibi bu konuşmayı da duyar, hemen öküzü satarak kendince tekrar akıllılık eder, ikinci kez zarardan kurtulur...

Ev sâhibinin neşesine pek diyecek yoktur tabîî... Hayvanların dilini bildiği için aldığı tedbirlerle önemli zararların önüne bir bir geçmektedir kendince...

Bir gün yine köpekle horoz konuşurlarken ev sâhibi yine kulak kabartır, konuşmaları harfi harfine dinler... Köpek horoza benzer mutsuzluğunu anlatmaktadır yine:

* AS kısaltması, “Aleyhisselâm-Selâm üzerine olsun.” demektir.

“Ev sâhibi yine tedbirli davrandı, öküzü ölmeden sattı, bizim et beklentimiz yine umutsuzluğa düştü!..” diye...

Horoz bu sefer şu önemli ve ümitli bilgiyi verir:

“Sen hiç merak etme!.. Bu sefer her halde sana bir yağlı kemik çıkacak!..” der ve ilâve eder:

“Yakında ev sâhibi ölecek... Onun için hayır yemeği verilecek... Kesilen hayvanlardan sana bol bol et-kemik çıkar.”

Bu konuşmaları büyük bir dikkatle dinleyen ev sâhibi o anda şaşkına döner, umutları kararır.

Bitkin bir şekilde mırıldanır:

“Ey vah!.. Şimdi ne yapmalı?”

Aklına hemen Mûsa (AS) gelir ve aceleyle ona gider, durumu anlatır, *“Şimdi ben ne yapacağım?”* der.

Mûsa (AS):

“Sen söz dinlemedin, kendi kendine ettin!..” cevâbını verir ve konuşmasını şöyle sürdürür:

“Koçun ölümü öküzü kurtaracaktı (Yâni öküzün bedeli koç olacaktı), onu sattın!..”

“Öküzün ölümü seni kurtaracaktı (Yâni öküzün ölümü senin bedelin olacaktı), buna da fırsat vermedin, sonuca râzı olacaksın!..”

Eğer adam:

“Kahrın da hoş, lütfun da hoş...”

deyip Allâhü Teâlâ'nın takdîrine râzı olsaydı, elbette daha güzel olacaktı, değil mi?

Nitekim deniyor ki, *“Allâhü Teâlâ (CC) yarattığı kuluna hiç zulmeder mi? Kul kendi kendine zulmeder.”**

Yukarıda sözü edilen *“Belki, istediğin şey yerine üzerinden bir belâ kaldırılır. Ki bu senin için daha hayırlıdır.”*

“Belki, istediğin yerine getirilirse, sana veyâ inancına bir tehlike teşkil edebilir. (Bu nedenle) Bunu Allâhü Teâlâ kabul etmez ve istediğini yerine getirmez.”

* Bunun delili Mûteaffifin Sûresi, âyet 14'dür: *“Hayır hayır, öyle değil!.. Aksine onların kazandığı günahlar kalplerinin üzerine pas olmuştur.”*

şeklindeki Hz. Ali'nin sözleri bu olayı bir daha düşünürseniz, insanın hakkına razı olmasının kıymeti daha açıkça görülür.

Ölçüyü kaçırıp da hatâyâ düşenler sabır şerbetinden içerlerse, onların kazançları da az değildir, şüphesiz...

Çekilen Sıkıntı ve Hayır'ların Bedelleri

Çekilen sıkıntılar, hayırların bedelleridir.

"*Hayırlısı aranan*" işler, karanlıkta uçuşan ateş böcekleri az bulunur. Çekilen sıkıntılar ise gelecekteki hayırların bedelleri olur.

Her olayın bir bedeli vardır. Mûsâ (AS)'ın Firavun ile giriştiği davâsının tutması, Firavun tarafından yok edilen 750 000 erkek çocuğun katlinin bedeli karşılığında olmuştur.

Nefsimize iyi gelen her şeyin sonunun mutlaka iyi ya da nefsimizin hoşlanmadığı sıkıntı ve zorlukların sonunun da mutlaka kötü olacağı gibi bir şey yoktur. Aşağıdaki âyete bir bakalım:

"Zorlukla berâber kolaylık vardır. Evet, zorlukla berâber kolaylık vardır."*

Bu âyete göre insan için, zorluklara sabretmek şartıyla, Dünyâ'da her zorlukla birlikte bir kolaylık vardır. Bu hususun ölüm ânındaki zorluk için de geçerli olduğu dikkate alınır, bu zorluğa da sabredilirse, kişi için Ahret'te de bir kolaylık ortaya çıkar.

Bâzen şerli bir olayın sonunda hayır, hayır gibi görünen bir olayın sonunda şer ortaya çıkabilir. Aşağıdaki âyete bakınız:

"Olur ki, bir şey sizin için hayırlı iken, siz onu hoş görmezsiniz. Yine olur ki, bir şey sizin için kötü iken, siz onu seversiniz. Allah bilir, siz bilmezsiniz^σ."

Bu âyetin anlatmak istediği şudur:

Bâzen şerli bir olayın sonunda hayır, hayır gibi görünen bir olayın sonunda şer ortaya çıkar.

Ebû Hureyre (RA)'m anlattığına göre İsrâil Oğulları birbirilerinin avret yerlerine bakarak yıkanır, Mûsâ da yalnız başına yıkanmış...

"Yine bir gün Hz. Mûsâ (AS) bir tenhâda, elbiselerini bir taş üzerine bırakıp tek başına suya girmiş yıkanıyordu. Yıkanması tamam olunca, giyinmek üzere çamaşırlarına doğru yürüdü. Tam bu sırada, üzerinde giyecekler olduğu halde taş yuvarlanmaya başladı. Hz. Mûsâ (AS) değneğini eline alıp taşı yakalamaya çalıştı. Bu sırada "Elbisem ey kaya!.. Elbisem ey kaya!.." diye de bağırıyordu. (Taşın peşinden koşarken) Benî İsrâil'den bir cemaatin yanına kadar vardı. Hz. Mûsâ'yı çıplak vaziyette gördüler, yaratılışında herkesten

* İnşirah Sûresi, âyet 5-6.

^σ Bakara Sûresi, âyet 216.

güzel (ve kusursuz) ve de dedikodulardan beri idi. Kaya durdu. Hz. Mûsâ (AS) çamaşırını alıp giydi. Sopasıyla taşa vurmaya başladı ♥.”

Şimdi soruyorum:

Bu olay, Mûsâ (AS) için istenmeyen ve tam sıkıntı veren bir şeydir, değil mi? Ama Allah (CC), onun Yahûdi'lere kusursuz olduğunu göstermeyi dilediği için, bu olayın sonunu Mûsâ (AS) için hayırlı olan bir olay olarak gerçekleştirmiştir.

İngiliz gazeteci Yvonne Ridley, 2001 yılı Eylül'ünde, ABD'de kulelere yapılan terörist saldırıdan sâdece on beş gün sonra, muhâbir kimliğini gizleyip Afganistan'daki baskıcı rejim altında yaşanan hayâtı kaleme almak istemiştir. Bu maksatla, 28 Eylül 2001 yılında bir kadın kıyâfeti olan mâvi renkli bir burkaya bürünmüş olarak Afganistan'a girerken yakalanmıştır. Yvonne Ridley'in başından geçen bu olay da başlangıçta hayırsız bir olay gibi görüyordu. Ama Ridley'in Taliban'a esir düşmesinin, hayâtının en önemli hayırlı bir dönüm noktası olduğu sonradan anlaşılmıştır.

İngiliz gazeteci Yvonne Ridley'in başından geçen bir olay da hiç hoşlanılacak bir olay değildi ama bunun sonucu **Ridley** için ne güzel tecellî etmiş, onun Müslüman olmasına sebep olmuş böylece bu Olay, ebedî hayâtının kurtuluşuna vesîle olmuştur².

Yâni, demek istediğim, hayırlı işler temelli olur, Allâhü Teâlâ'dan, hayırlısı istenmeden, “*ne olursa olsun*” diyerek yapılan işlerden hayır gelmez!..

En güzel şey, bence, kulluğu iyi belleyip onu yaşamaya çalışmak, “*Allâhü Teâlâ'dan gelene râzı olma*”ya Kulluk dendiğini bir kere daha hatırlayarak...

Sonuç olarak diyebiliriz ki şu Dünyâ'da hakkına râzı değilsen, hem Yeryüzü'nde hem de Âhîret'te mutlu olabileceğinin garantisi herhalde zayıf olur.

♥ Kütüb-i Sitte /750.

² Temiz, M., *TALİBANA ESİR DÜŞEN YVONNE RIDLEY NEDEN MÜSLÜMAN OLDU?* Alındığı İnternet Elektronik Adresi, <http://mtemiz.pamukkale.edu.tr/bilim/TALİBANA%20ESİR%20DÜŞEN%20YVONNE%20RIDLEY%20NEDEN%20MÜSLÜMAN%20OLDU.doc> , En Son Erişim Târihi: 23.10.2012.